

Kedves Lukács!¹

Odafentről írok Önnek, post festa, mert itt az Olümposzon mesélik, hogy magának lelkiismereti problémái adódnak annak következtében, hogy Én önként távoztam a földi életből. Ne ijedjen meg levelemtől, semmiféle felelősség nem terheli, hiszen szellemfilozófiai, kantianus ifjúkori beállítottságának megfelelően választotta a Werk-et, helyettem, a nő Irma helyett, hogy az elérhetetlen eszmény tökéletességének érvényét fenntarthassa egy valóságos, földi-érzéki kapcsolat aláválóságának elkerülésével. Önt ez nagy munkára ösztönözte, összeállt Önben „A lélek és formák” – tehát révbe ért. Ebből a perspektívából nézve csak az az egyetlen firenzei csók, és az az egyetlen renaissance érintés terhelheti lelkét, mely bár engem meglehetősen boldoggá tett és félrevezetett, az enyészet martalékává vált a tovatűnő időben. Az igazi művészet önnemző, s ezt valóban kár lett volna a nemző képessége tette váltásával defloreálnia. Így aztán, amit maga nem tett meg, azt megtette a festészet, az érzéki megjelenítés és nem a művészetfilozófia eszmei világából érkező Réthy, kinek – kétségkívül elkeseredésemben – karjába vettem magam. Efemer boldogságunk nem emelt a Nyolcak kiállításának alkotói közé, ami persze engem végtelen szomorúsággal töltött el, hiszen vázlataim és vázlatos munkáim dicséretétől egykor nem tartóztatta meg magát. Végső elkeseredésem előtt még egy kísérletet tettem, amikor az Ön költő barátját hús-verbő combjaim közé keveredni engedtem, hogy az ott tátongó mérhetetlen űrt férfias cselekedetekkel töltsse ki – s képzelje, ez jól is esett. Herbert, aki saját verseiről olyan szépen tudott beszélni Nekünk, hogy Ön nagy költőt látott benne, túlzóan is nagyot, mégsem maradt meg nekem, mert őt nem a halhatatlanság, sokkal inkább a carpe diem elve vezette – leszakított és továbblépett. Sajnos kísérleteim nem vezettek megtermékenyüléshez, így bár asszonyként halhattam meg – nem Önön múlt –, mégsem váltam anyává. (Tudom, mit gondol: női sorsszerűség, életprobléma, élettragédia). Így aztán a Margit hídon „megunt szeretőnek, elérhetetlenné átszilizált műzsának, elhidegült feleségnek érezve magam, aki nem teremtett eleven kreatúrát: sem képet, sem írást, sem gyereket” – számomra bevégeztetett.

Minerva baglyaként azt tudom tanácsolni Önnek: szálljon alább a szellemfilozófiai eszmények kantianus magaslatairól a hegeli dialektikus felfogás felé: találja meg a közvetítést a Sein rideg, kőkemény

világa és a Sollen kecsegtette lehetőségek értékei között, hiszen az értékek elérhetőek, sőt, realizálhatóak, ha nem elérhetetlen eszményeket és nem antinómikus, egzisztenciálfilozófiai vagy-vagyokat látunk bennük, hanem érzéki-emberi tevékenység eredményeit. Létezik értékracionális („Wertrationalität”) emberi cselekvés. Induljon ki G. W. F. Hegelből, hogy utat találhasson Marxhoz, a szemlélődő feuerbachi materializmust meghaladó gyakorlati materializmushoz, az élet aranyló fáihoz.

A történetek ellenére bízom Önben:

S. Irma

Jegyzet

- ¹ Nagy András *Kedves Lukács. Lukács György és Seidler Irma kapcsolata.* (1984, Magvető) című regénye nyomán.